

**Попередні умови
проведення обласного етапу
Всеукраїнської природоохоронної акції «Годівничка»**

I. Загальні положення

1. Ці умови визначають порядок проведення (обласного) етапу Всеукраїнської природоохоронної акції «Годівничка» (далі Акція).

2. Акція проводиться щорічно, з вересня по березень.

3. Мета та завдання Акції:

Акція проводиться з метою виховання ціннісного ставлення до біорозмаїття, проведення широкої просвітницької роботи та практичних дій з охорони та збереження орнітофауни.

Головними її завданнями є:

- ознайомлення з видовим різноманіттям зимуючих птахів своєї місцевості;
- надання учням знань з біології птахів, аспектів їх підгодівлі;
- оволодіння методиками визначення, спостереження та обліку зимуючих птахів;

- розвиток гуманного ставлення до птахів, мотивація до їх охорони.

4. Акція проводиться на добровільних засадах і є відкритою для учнівської молоді закладів загальної середньої, професійно-технічної та позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, громадських екологічних об'єднань.

5. Організаційно-методичне забезпечення проведення Акції здійснює Донецький обласний еколого-натуралістичний центр (далі – ДООЕНЦ).

6. Інформація про проведення Акції розміщується на офіційному веб-сайті ДООЕНЦ та соціальних мережах.

II. Учасники Акції

До участі в Акції запрошуються учні та вихованці закладів загальної середньої, професійно-технічної та позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, громадські екологічні об'єднання. Участь в Акції може бути індивідуальною чи у складі команди.

III. Порядок і строки проведення Акції

Конкурс проводиться у три етапи:

I етап – районний/міський (відбірковий);

II етап – обласний;

III етап – Всеукраїнський.

I етап Акції проходить в містах і районах Донецької області. Учасники II етапу – переможці I (відбіркового) етапу Акції надсилають заявку щодо участі в Акції (згідно з додатком) та конкурсну роботу відповідно до теми на адресу ДООЕНЦ: 84331, Донецька область,

м. Краматорськ, вул. Паркова, 62 (з поміткою «Годівничка») та на електронну адресу ДОЕНЦ (konkursdoenc@gmail.com) до 15.02.2022.

IV. Етапи проведення акції

I етап - вивчення орнітофауни своєї місцевості, складання каталогів птахів, визначення місць, де птахи зустрічаються найчастіше, виготовлення годівниці та заготівля корму.

II етап - розвішування годівничок та здійснення підгодівлі птахів.

Протягом всього часу проведення Акції учнями ведуться спостереження за птахами, фіксуються результати спостережень. В процесі проведення акції можуть бути проведені масові заходи:

Серед учнів:

- конкурс на кращу годівничку;
- конкурс на кращий малюнок, фотороботу, поробку;
- конкурс на кращий вірш, оповідання про птахів;
- конкурс на кращу листівку про зимуючих птахів.

Серед вчителів, керівників гуртків:

- конкурс на кращий сценарій свята зимуючих птахів;
- конкурс на кращу розробку заняття про птахів.

В рамках Акції проводиться Великий зимовий облік птахів.

V. Підведення підсумків та нагородження переможців

1. Переможці та призери номінацій Акції визначаються журі за загальною кількістю набраних ними балів, згідно з критеріями оцінювання (додаток 4).
2. Переможцем Акції є учасник, який набрав найбільшу кількість балів.
3. Призерами Акції є учасники, які за кількістю набраних балів посіли друге та третє місце.
4. Переможці та призери Акції нагороджуються грамотами ДОЕНЦ.
5. На Всеукраїнський етап відправляються роботи учасників, які стали переможцями обласного етапу Акції.

VI. Вимоги до робіт

У 2021-2022 році Акція проводиться за такими номінаціями:

- **кращий малюнок, фоторобота, поробка** (малюнок–формат А4 - 1 шт. від одного учасника; фотографія формат А4 - 2 шт. від одного учасника; поробка – одна робота від учасника);
- **кращий вірш, оповідання про птахів;**
- **творча робота, презентація** (до 10 слайдів);
- краща листівка про зимуючих птахів** (одна робота від одного учасника).

Вимоги до робіт за номінаціями «**Кращий сценарій свята зимуючих птахів**», «**Краща розробка заняття про птахів**»: титульний лист, шрифт

Times New Roman, 14 кегль, інтервал – 1,5; відступи зверху і знизу 2 см, зліва 3 см, справа – 1 см (одна робота від учасника).

VII. Фінансові умови

Витрати на організацію та проведення Акції здійснюються за рахунок коштів, не заборонених чинним законодавством.

Додаток 3
до листа Донецького обласного
еколого-натуралістичного центру

№ _____

Інструктивно-методичний лист щодо проведення обласного етапу Всеукраїнської природоохоронної акції «Годівничка»

Найбільш розповсюдженою групою теплокровних тварин є птахи. Вона налічує близько 8600 сучасних видів, в Україні - близько 360 видів. Птахи мають дуже велике наукове, виховне й естетичне значення. Для людини вони є об'єктами наукових досліджень, моделями для вивчення біологічних процесів, чудовою прикрасою лісів, полів, лук, - невід'ємною, складовою частиною рідної природи. Урбанізація та руйнівні катаклізми значно зменшили чисельність пташиного населення, хоча сучасна людина завжди потребує товариства пернатих друзів. Тому на сьогодні досить гостро стоїть питання охорони птахів. Охороняти треба всіх птахів, у тому числі рідкісних і зникаючих, «шкідливих», яких у минулому винищували.

У природі немає так званих безумовно шкідливих птахів. Пристосовуючись до умов існування, птахи можуть вступати в тимчасові суперечності з потребами людини. Отже, вирішуючи долю тих чи інших птахів, треба враховувати всі особливості їхнього життя, переглянути всі форми взаємовідносин між ними і людьми, для того, щоб в умовах сучасного науково-технічного прогресу знайти можливість зберегти світ пернатих не тільки для нинішнього, а для майбутніх поколінь.

Основною умовою охорони птахів є збереження в порівняно сталому стані їхніх місць гніздування і кормової бази.

Друга умова збереження птахів - підгодівля птахів у несприятливий час, оскільки для птахів голод - одна з основних причин загибелі взимку. Зимові та весняні снігопади, обледеніння, природні вороги часто призводять до загибелі великої кількості птахів.

Вміло організована підгодівля сприяє виживанню птахів, подальшому їх закріпленню на гніздових ділянках. Підгодівлею птахів займаються всі, кому небайдужа доля птахів. Але не всі, на жаль, знають, як правильно організувати підгодівлю птахів.

Підгодівля птахів проводиться в три етапи.

1-й етап триває протягом вересня-жовтня. У природі ще багато кормів, але птахів привчають до певних ділянок, де в майбутньому буде проводитися підгодівля. У цей період даються різноманітні корми (насіння соняшника, гарбуза, проса, крихти білого хліба), один раз на добу в невеликій кількості. Одночасно проводиться заготівля кормів для зимової підгодівлі птахів. У цей же період проводять висаджування горобини, калини, бузини деревоподібної чорної, ялівця, степової вишні, жимолості татарської, обліпихи, глоду, бересклету, шипшини для створення кормової бази для них в майбутньому.

2-й етап - основний, проходить протягом листопада-лютого. Найбільшої підтримки від нас чекають комахоїдні птахи: синички, повзики, пищухи.

Серед найпоширеніших кормів, що можна використовувати для підгодівля птахів узимку можна назвати:

- насіння соняшника (несмажене) дуже люблять снігурі та синиці. Можна трохи розтовкти його пляшкою чи качалкою;
- насіння коноплі - люблять усі зерноїдні птахи;
- овес - їдять вівсянки та чубаті жайворонки;
- просо, пшоно - найулюбленіша їжа для вівсянок, жайворонків, синиць та горобців;
- насіння кавунів - корм для синичок та повзиків;
- насіння дині - всі птахи полюбляють;
- крихти сухого білого хліба (чорний не можна ні в якому разі) - корм для багатьох птахів;
- сире несолоне сало, сирі чи варені кістки - улюблені ласощі синиць;
- ягоди горобини і бузини - улюблені ласощі дроздів;
- насіння ясеня - ласощі для снігурів;
- насіння бур'янів (лобода, кропива, кінський щавель) - корм для всіх зерноїдних птахів.

Пиріг для птахів

Щоб забезпечити птахів поживними залишками їжі у зручний спосіб, «спечіть» узимку своїм підопічним пиріг. Для цього розтопіть свиняче сало або смалець, наприклад, той що залишився від приготування м'яса, й додайте в нього суху суміш, що складається з вівсяних пластівців, насіння, сухофруктів, залишків їжі. На одну третину жиру — дві третини сухої суміші. Помістіть все в зручну форму, коли пиріг застигне, витягніть з форми та покладіть у годівничку. Пиріг можна також підвісити до гілки, наповнивши ним нейлонову сітку. Не використовуйте для приготування такого пирога маргарин. Підгодівля проводиться щоденно. Корм бажано закладати в годівниці в одні і ті ж години. Якщо птахи не підгодовують більше тижня вони залишають цю ділянку і перелітають в інші місця.

Водоплавні птахи підгодовуються зерном пшениці, гороху, проса, рапсу безпосередньо біля водойм з розрахунку 200 г на одну особину. Корма бажано висипати на мати з соломи чи очерету.

При всіх типах підгодівлі біля годівниць треба розмішувати пісок, дрібний гравій, гальку, особливо в болотистих місцевостях. Там, де поблизу немає водойм, встановлення напувалок - дуже вдалий засіб для приваблювання птахів.

3 - етап підгодівлі триває протягом березня - квітня. Весняні снігопади та похолодання небезпечні особливо для тих видів птахів, що прилітають рано: шпаки, жайворонки, білі плиски, горихвістки-чорнушки, строкаті мухоловки, вільшанки. Птахи виснажені під час міграцій, до того ж у них триває передгніздова линька. В цей період, крім звичайних кормів до раціону можна включити личинок борошняного хрущака (розводять штучно), личинок реп'яхової молі (міститься в насінні реп'яхів), мотиль.

Годівниця може приваблювати велику кількість птахів на маленьку територію, роблячи можливим, таким чином, поширення хвороби. Щоб уникнути цього дотримуйтесь простих вказівок:

- чистить годівниці що два тижні гарячою водою та господарським милом;
- змінюйте що два тижні місце розташування годівниць;
- прикопуйте їжу, яку птахи розкидали біля годівниці, але не з'їли вчасно;
- викидайте з годівниці поживу, яка залежалась або запліснявіла, ніколи не кладіть нову їжу поверх старої;
- якщо ви помітили у вашому саду тяжкохворих птахів, припиніть підгодівлю хоча б на два - три тижні, щоб дати змогу птахам розсіятись і унеможливити поширення хвороби.

По закінченню сезону підгодівлі територія біля годівниці перекопується, посипається вапном з метою дезінфекції.

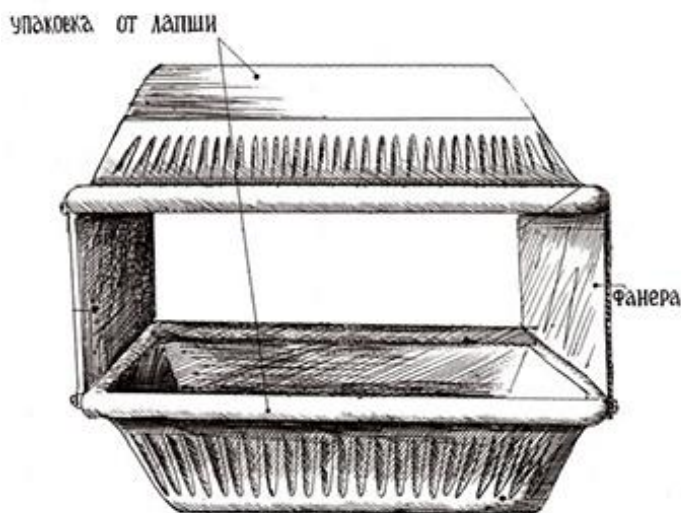
Як виготовити і розмістити годівницю

При створенні годівниць будь-яких конструкцій важливо пам'ятати головні правила:

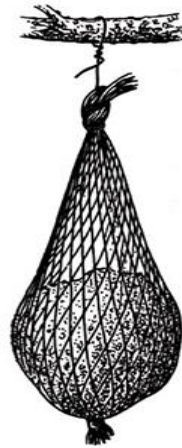
1. У годівниці обов'язково має бути дах, інакше пожива може бути засипана снігом або залита дощем і стати непридатною для птахів.

2. Отвір в годівниці повинен бути настільки широким, щоб птах міг спокійно проникнути всередину годівниці і покинути її. Спорудити найпростішу годівницю можна з побутового відходу.

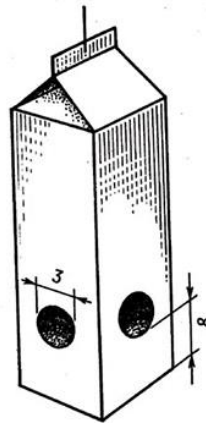
I. Годівниця з двох пластикових коробок від локшини швидкого приготування, з'єднаних шматочками фанери.

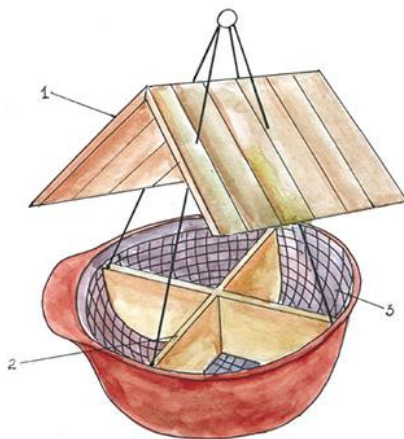
II. Годівниця-сітка (наприклад, для дроздів). У неї поміщають заготовлені на зиму плоди горобини.

III. Годівниця з порожнього пакета з-під соку або молока. У нижній частині пакета прорізаються два-три отвори. Вони можуть бути круглої і прямокутної форми.

IV. Навіть зі старої будівельної каски теж можна зробити чудову годівницю, якщо забезпечити її дахом з фанери. Таку годівницю підвішують на гілках дерев поруч з вашим будинком або в парку.

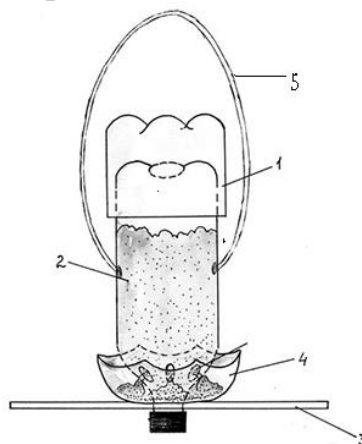
На схемі цифрами позначені:

1 - дах з фанери;

2 - дерев'яна перегородка, що утворює чотири відділення для різної поживи;

3 - сітка для зручної посадки птахів.

VI. Годівниця з двох порожніх пластикових пляшок різного об'єму. Така годівниця може працювати автоматично. В міру того, як птахи з'їдають поживу, вона знову висипається з пляшки. У таку годівницю можна насипати просо, овес, пшеницю та інші сипучі корми.

На схемі цифрами позначені:

- 1 - кришка, зроблена з пляшки більшого обсягу;
- 2 - ємність для поживи виготовляється з пляшки меншого об'єму. У неї відрізається дно, щоб легше було засипати поживу, а біля горлечка робляться отвори, з яких корм надходить в чашечку;
- 3 - паличка-сідало для птахів;
- 4 - пожива в чашечці;
- 5 - ремінь для кріплення годівниці на гілці.

Переваги годівниць з побутових відходів:

- зберігаємо живу природу (дерева);
- годівниці з вторинної сировини одноразові - їх не чистять, а змінюють на інші, що зменшує поширення хвороб серед птахів.

Важливо пам'ятати, що непридатні годівниці з побутових відходів потрібно викидати в сортувальні сміттєві контейнери або здавати в пункти прийому вторинної сировини.

Використані джерела:

1. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>;
2. http://pernatidruzi.org.ua/pryvaba_dlya_ptakhiv_hodivnytsi.html

**Критерії оцінювання
обласного етапу Всеукраїнської природоохоронної акції
«Годівничка»**

1.	Відповідність темі	до 10 балів
2.	Якість поданих робіт	до 10 балів
3.	Супроводжуючий опис поетапного виготовлення	до 10 балів
4.	Завершеність і можливість використання в якості наочної агітації	до 10 балів
5.	Оригінальність та художній рівень виконання	до 10 балів
6.	Наявність фотоматеріалів та презентації	до 10 балів
Максимальна сума		60 балів